

lemni quodam die, peccata sua confitentur, suoque Confessario dicunt, se millies mori malle, quam in ea reincidere; protestantur ei, se in Dei amore perseveraturos; dicunt cum divo Paulo: *Quis nos separabit a charitate Christi?* Prima autem daemone tentatione adveniente, vel prima peccandi occasione occurrente, in pristina cadunt peccata, et a Dei charitate separantur. Adveniente quodam jubilæo, multos reperire est, qui aliena restituunt, injurias condonant, a peccatis abstinere et sacramentorum virtute gratiam divinam recipiunt, ac a Dei charitate se nunquam casuros firmiter statuunt; dicunt et pluries dicunt: *quis non separabit a charitate Christi?* Ast minima superveniente tribulatione, vel peccandi occasione, propositi sui fiunt immemores; nec jubilæi, nec gratiæ a Deo acceptæ recordantur; novisque criminibus a seipsis Dei charitatem procul pellunt. O lacrymis sanguineis flendam hominum inconstantiam, qua nihil in orbe magis commune! o quot fideles, qui Dei charitate ardent, se nunquam ab ea separandos pollicentur! Quot cum Vate regio dicunt: *non movebor in æternum!* (Ps. 29, 7), qui tamen postea a Dei charitate moventur, et in gravia peccata relabuntur. Multi cum Apostolorum principe, Deo promittunt, se nunquam illum negaturos, nec ab ejus charitate quomodocumque recessuros: *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo* (Mat. 26, 35); verum intra breve tempus, initi propositi obliviscuntur, iniquorum consortio se immiscent, tentantis daemone vocem audiunt, carnis illecebris non resistunt; ac tandem a Dei charitate decidunt, gravibus peccatis iterum sordescentes. O fratres, procul a vobis hunc inconstantie et levitatis spiritum pellite: Deum amate non solum ardentem et unice, etiam constanter et semper: eum usque ad extremum vitæ exitum diligite; et post mortem recipiet vos in cœlo, ubi eum in perpetuas æternitates diligetis. Amen.

DOMINICA DECIMATERTIA POST PENTECOSTEN.

DE LUXURIA.

Occurrerunt ei decem viri leprosi (Luc. 17, 12).

Arma hodie moveo adversus vitium omnium turpissimum; bellum indico huic peccato, a quo innumera originem ducunt scelera, a quo omnia vastantur divinæ gratiæ opera, a quo humana fœdantur corpora, a quo quamplurimæ deturpantur animæ; et innumeri homines æternum cremandi ad tartara trahuntur. De luxuria loquor, quæ vitium ita commune est, ut ab origine mundi regnaverit super omnem terram: hæc est lepra fœdissima, quæ undequaque effluit, omniumque fere adultorum et corpus et animam inficit. Unde a Clemente Alexandrino vocatur *metropolis vitiorum*, quasi sit vitium alia transcendens, inter homines communissimum, omniumque mater et origo vitiorum. Heu! quot homines in Deum peccant, multisque modis hoc vitio delinquant? Quot obscœnis cogitationibus delectantur et voluntarie adhaerent? Quot fœdis desiderii corda sua inquinant? Quot verba scurrilia proferant alii? Heu! quot intuitus lascivi, quot oscula venerea, quot tactus impudici, quot pollutiones, quot adulteria, quot incestus, quot sacrilegia, quot alia hujus generis in mundo committuntur peccata, quæ vel nominare pudet; certe *mundus totus in maligno positus est* (1 Io. 5, 19); seu totus fere mundus malo luxuriæ igne ardet. Et ideo dixit S. Remigius, omnes fere adultos propter hoc vitium damnari: *ex adultis, propter hoc vitium, pauci salvantur*. Ut tanto occurramus malo, atque pessimam hanc lepram a cordibus hominum tollamus, urgentissima adducemus motiva, quæ qui serio mente revolvat, ab omni luxuriæ inquinamento had dubie abstinebit. Ave.

Sicut magna est hominis ad carnalia et ad venerea propen-

sio, ita et innumera, eaque maxima sunt motiva, quæ illum ad caste vivendum, et ad abstinendum ab omni luxuriæ inquinamento compellere debent. Ipsa illius peccati turpitudine et fœditas cuique frenum esse deberet; magis autem ab illo perpetrando quemque amovere debent magna hujus vitii adversus Deum malitia, infamia qua domos et familias aspergit, morbi quos generat, damna quæ causat et pericula quibus exponit. Hæc qui serio perpenderit, procul dubio a luxuriæ vitio penitus absterget. At vero efficaciora et urgentiora, meo quidem iudicio, ad abstinendum ab omni libidine motiva sumi possunt ex Deo, qui videt, qui iudicat, et qui severe punit libidinosos. Deus *eos videt*: cur ergo coram illo peccare non vereantur? Deus *eos iudicat*: cur ergo a terribilibus ejus iudiciis non timeant? Deus *eos punit*: cur ergo pro momentanea voluptate æternis se suppliciis exponant? O peccator, 1. Deus te videt; 2. Deus te iudicat; 3. Deus te punit. En tria motiva, quæ te ad abstinendum ab omni luxuriæ inquinamento cogere debent.

I PARS.

Primum motivum: Deus te videt.

A plurimis sæculis in sacræ theologiæ scholis dictum est, et in iis quotidie dicitur, Deum ubique esse per essentialiam, per potentiam et per præsentiam. Ubique est per essentialiam, quia infinita ejus essentialia omnibus entibus intime illabitur; nec aliqua esse potest creatura, in qua Deus non sit per essentialiam suam. Ubique etiam est Deus per potentiam, cum ubique sit locus dominationis ejus, et in omni loco operetur omnia in omnibus. Ubique tandem est per præsentiam suam: nam clarissime videt et intuetur quæcumque in cœlo et in terra fiunt: omnia, sive bona illa sint, sive mala, patent oculis ejus, ac, ut loquitur Spiritus Sanctus, *in omni loco oculi Domini contemplantur bonos et malos* (Pro. 15, 3). O peccator, in quocumque mundi loco esse possis, ibi te Deus contempletur; ac

quidquid boni vel mali ibi facias, clarissime intuetur. Si virtutem ibi secteris, bonisque operibus incumbas, Deus te videt: si econtra ad peccata declines, licet in terra centro lateris, Deus ibi te videt, ac mala bonaque tua ubique adnotat: *bonorum, malorumque nostrorum observator est Deus* (Sen. ep. 41). O peccator, quære, quantum volueris, domus tuæ latibula, solis lucem fuge, et in mediis noctis tenebris tua, si libuerit, perpetra crimina; remotissimos, si placeat, adi sylvarum secessus; antra, si velis, ingredere profundissima; quantumcumque te absconderis, te semper videbit Deus, nec ab ejus vultu unquam te subtrahes; Deus te semper et ubique videt, *ac omnia nuda et aperta sunt oculis ejus* (Heb. 4, 31). Credis, o peccator, neminem te vidisse, cum toties ex affectu libidinis cogitationes obscenas animo versasti, cum fœda concupiscentia toties intus exarsisti, et cum hanc adolescentulam ad iniqua provocasti? Arbitraris, te a nemine visum fuisse, cum noctu hanc virginem constuprasti, cum nuptam illam adulterio fœdisti, et cum Deo sacram ad infanda allexisti (1)? Falleris, o peccator: Deus enim videt omnes cogitationes tuas, omnia desideria tua, omnes gressus tuos, omnes artes tuas et omnia quæ ad libidinem explendam molitus es; nihil eorum illum latet: *omnia nuda et aperta sunt oculis ejus*. Propterea cum Deus omnes impudicitias et libidines tuas videat, qua fronte illas in conspectu ejus perpetras? Nonne certum est, quod præsentem patre, præsentem matre, vel alio quocumque homine probo, illicitis libidinibus vacare non auderes? Cur ergo hoc coram Deo facis, quod coram hominibus agere non auderes? De sancto Ephrem narrat Surius, quod cum aliquando mulier impudica ad obscœna sollicitaret, vir sanctus, cœlesti illustratus lumine, ab

(1) Sacro concionatori cavendum quam maxime in hoc fœdo argumento tractando, ne dum fideles a turpi vitio avertere conatur, illud doceat, et nimis apertis locutionibus plerum ac innocentium aures offendat; ne, prout aliquando audire contigit, quidam a sermone abscedentes dicant: hujusmodi sermo magis scandalo, quam edificationi fuit.

ea quasivit, an vellet forum publicum adire, ut ibi in conspectu omnium fœdæ suæ concupiscentiæ faceret satis? Cui illa: non utique aptus est ille locus ad hujusmodi negotia: hæc non sunt coram testibus, nec usquam in conspectu hominum ad hæc turpia et infanda declinare auderem. Tunc vir sanctus, ardens succensus zelo, impudenti huic dixit mulieri; si te pudeat tam turpia perpetrare crimina coram hominibus, qui carnales sunt sicut tu, qui infirmi sunt sicut tu, qui peccatores sunt sicut tu, et forte plus quam tu, non te pudebit ea committere coram Deo tuo, qui omnia videt, qui ipsa puritas est, et qui summe sanctus est? Te sane pudere debet, hæc et alia patrare crimina, non solum in foro, sed etiam in omni loco, quia Deus ubique est, ubique te videt, ac clare intuetur quidquid mali et boni facis; *omnia nuda et aperta sunt oculis ejus*. His verbis sancto spiritus fervore prolatis concussa sunt viscera hujus peccatricis, quæ mox in lachrymas erupit, veniam a sancto Patre petiit et mundo valedicens, licentiori vitæ abrenuntiavit, ac in solitudinem secessit, ut præteritorum peccatorum poenitentiam ageret. O frater, cum te spiritus libidinis ad fœda instigat, cum aliqua peccandi se se offert occasio, oculos sursum sublevali, ut divinum postules auxilium, ac mox Deum ubique præsentem considerans, dic tecum ipse; infandum hoc scelus coram patre, coram matre, coram fratre, coram sorore committere non auderem, quanto minus illud perpetrare debeo coram Deo, qui ubique est et semper me videt? Apud multos moris est hæc verba in cameris, in tabernis, in officinis scripta habere: *peccator, Deus te videt*. Hunc morem nec minimum improbo; plus tamen optarem, omnes homines et hos præcipue, qui ad libidinosos proni sunt, hæc eadem verba in mente semper scripta et exarata gerere: qui enim Deum præsentem semper cogitarot, ad luxuriam nunquam declinaret; imo vix unquam fieri posset, ut qui Deum præsentem et omnia videntem semper cogitat, fœda libidine corpus et animam suam coinquinat. Quod probatur exemplo castissimi viri Josephi Ægyptiaci, qui dominæ suæ ad adulterium sollicitanti respondit: *Quomodo ego possum hoc malum facere, et peccare in Deum*

meum? (Gen. 39), vel, ut vertunt Septuaginta, *et peccare coram Deo meo?* Quomodo possum hoc malum facere coram Deo, inquit Joseph? perinde ac impossibile foret, ut in luxuriæ peccata cadat, qui a Deo se videri cogitat. Idcirco enixe hortatur nos Chrysostomus, ut castissimum Joseph in exemplum nobis proponamus. Quotiescumque, inquit, pravæ vos conturbant cogitationes mala et fœdæ suadentes, quotiescumque gravis quædam urget tentatio, vel fœdæ libidinis occasio quædam occurrit, Deum præsentem cogitate instar Josephi, et quasi impossibile erit vos peccare: *Quando nos cogitatio perturbat, hoc mente versemus verbum, quomodo faciam malum contra Dominum meum: et statim effugiet omnis illicita concupiscentia* (in Gen. 39). O libidinosæ, nullibi pecces, quia ubique te Deus videt; cum a tentante dæmone ad obscœna provocaris, dic cum castissimo Josepho: *Quomodo possum hoc malum facere coram Deo meo?* Vel dic cum castissima Susanna: malo mori quam fœdari; malo crudelissimam mortem obire, quam peccare coram Deo meo: *melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini* (Dan. 13, 23). Dic pertinaciter: nolo peccare, quia Deus me videt; ac si mavis, dic cum Martha: *magister adest*. Cum mentem tuam pravæ ad fœda allicientes conturbant cogitationes, dic intra temetipsum; nunquam talibus assensum dabo, quia Deus me videt; *magister adest*. Cum procius et impudicus quidam ad illicita te sollicitat, dic et fugiendo dic; absit a me, ut talibus assensum præbeam, talia nunquam perpetrabo, quia Deus me videt, mihi que præsens est; *magister adest*. Cum quævis occurrit peccandi occasio, resiste fortiter, dicens; non peccabo adversus Deum meum qui me videt, et cui præsens sum. *Deus te videt*: ecce primum motivum, quo ad abstinendum ab omni specie luxuriæ excitari debes. *Deus te judicat*; ecce secundum, et secundam hujus orationis partem.

II PARS.

Secundum motivum Deus te judicabit.

Non soli libidinosi ad formidandum Dei judicium sunt vocandi, verum et omnes penitus homines ante Christi judicantis tribunal sistendi sunt: *omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi* (2 Cor. 5). Ibi Abel et Cain, ibi Petrus et Judas, ibi humiles et superbi, ibi raptores et benefici, ibi boni et mali, omnes ad Christi judicis tribunal adducentur, ut recipiat unusquisque, prout in corpore suo gessit, sive bonum, sive malum. Ad terribile illud Christi tribunal stabunt omnis generis peccatores, qui attoniti et trementes formidandam Christi tonantis audient sententiam et æternis suppliciis adjudicabuntur: quæ fortior ratio ad impellendum peccatores, ut ab omni scelere abstineant, quam ut terribilia Dei judicia devitent? Præ omnibus aliis viri libidinosi non solum a verbis inhonestis, a tacibus impudicis et ab infandis immunditiis, verum et a minima quavis cogitatione inhonesta abstinere debent, quia modo terribili eos Deus judicabit: *Fornicatores et adulteros judicabit Deus* (Heb. 13). Quando ad venerea homines allicere vult satanas, ab eorum mentibus omnem mortis et terribilium Dei judiciorum cogitationem procul pellere nititur. Eorum animis magnam objicit voluptatem, quæ in luxuriæ actibus percipitur: eis suadere conatur, luxuriæ peccatum non ita esse grave et enorme, ut a concionatoribus prædicatur: iis inspirat, Deum ita esse misericordem, ut facile indulgeat his, qui naturæ corruptæ et delectabilia appetentis propensionibus satisfaciunt: eis intus dicit, Deum compati infirmitatibus hominum, qui ex fragili luto compacti sunt, nec eos ob carnis peccata ita severe judicare, ut dicitur. Jamvero cavete a veteratore satana, qui fallit et decipit: terribilia enim sunt Dei judicia adversus libidinosos; ideo abstinete ab omni carnis immunditia et ab omni libidine. Mementote, libidinosi, terribilia futura Dei judicia adversum vos;

mementote, quod in extremo Dei judicio audietis formidabilem tubam, ad vallem Josaphat vos vocantem; quod tunc coram formidando judice apparebitis, qui revelabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium. Tunc quiddid latet, apparebit; tunc Christus pudenda vestra populis nota faciet: tunc enarrabit omnes iniquitates vestras, et quæ in tenebris deliquistis, coram omnibus propalabit; tunc commemorabit omnes abominaciones vestras; neque solum in genere dicit, vos fuisse libidini addictos; cuique libidines ejus cum omnibus circumstantiis exponit. O peccator, tunc Christus manifestabit coram omnibus gentibus infandum hunc libidinis actum, quo te coinquinasti; indicabit locum, tempus et personam, cum qua illum perpetrasti. Et sicut de impudica muliere Samaritana legitur, quod Christus ei omnia dixerit, *dixit mihi omnia*; ita et cuique libidinoso dicit omnia inhonesta quæ patravit cum omnibus eorum adiunctis: *non confuse, aut summatim in judicio peccata nostra cernentur, sed singula per partes, ut se habent, velut in pictura videbuntur; scilicet, quando adulterans a lecto surrexerit, quibus passibus incedens usus est, quo habitu, qua ex parte irrumpens, alienam uzorem violaverit et quo etiam ordine mulier viro se subtraxerit* (S. Basil. de ver. virg.). Time, peccator, formidanda Dei judicia, et ut ea devitare valeas, a solitis abstine impudicitiis, vel, ut melius loquar, meditare terribilia Dei judicia et a libidinibus abstinere. Dicebat Job, quod Deus omnes ejus gressus dinumerasset. *Tu quidem gressus meos dinumerasti*. Verum specialiori cura et sollicitudine Deus omnes libidinosorum gressus dinumerare et adnotare videtur. O impudice, accurate Deus adnotat quotquot obscenas animo volvis cogitationes, quotquot prava desideria elicias, ac quotquot actus inhonestos et libidinosos perpetras. Hæc omnia videt, hæc omnia perfectissime novit et in die judicii hæc omnia in speciali coram omnibus populis tibi exprobrabit. Non modo ad aurem tua tibi pudenda insurrabit, sed coram angelis et hominibus dicit tibi, nonne verum est quod illo die, illa hora, eo loco, et cum hac persona hunc libidinis actum commisisti? Nonne verum est, quod a juventute tua cum his et illis

personis toties corpus tuum foedis libidinibus coinquinasti? Sic Deus manifestabit et omnibus gentibus patefaciet pudenda tua: *revelabo pudenda tua in facie tua, et ostendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam. Et projiciam super te abominaciones et contumeliis te afficiam* (Nahum 3, 7). O anima christiana, nolebas patrem, matrem et maritum in agnitionem venire infandi hujus peccati quod perpetraveras; nisi vero ejus poenitentiam egeris, illud Deus non patri solum et matri, verum et omnibus populis manifestabit. Erubescis hoc et illud horrendum peccatum prudenti confessario aperire, ut ejus absolutionem obtineas; illi in aure dicere recusas hæc et illa foeda crimina, quibus corpus et animam tuam polluisti, quæque, ni poenitentiam egeris, Deus in die judicii omnibus angelis et hominibus nota faciet et pudenda tua tibi exprobrabit. Heu? quo tunc non afficeris pudore, cum sordes tuæ omnibus pandentur? Quo tunc pavore tua non concutiantur viscera? Nunc ergo, si sapias, nunc ab omni abstine libidine, ne tanto tunc pudore afficiaris, nec tanto timore concutiaris. Timebant viri sancti et ab omni prorsus peccato abstinebant, cum de formidandis Dei judiciis cogitabant. *Contremiscit cor meum, inquebat sanctus Ephrem, et renes mei resolvuntur, quotiescumque cogito, quod recelanda sint cogitationes et sermones, atque actus nostri in die judicii (de ver. poen.)*. Et sanctus Chrysostomus contremiscens clamabat: *Quid ergo tunc faciemus, cum in medio, coram mundo, cuncta promentur in theatro jam claro, et illustribus et nobis notis et incognitis cuncta spectantibus?* (hom. 48 ad pop.). Recordare tu similiter eorum quæ fient in judicio, cum se se peccandi offert occasio, memorare formidanda Dei judicia; memento, quod tunc pudenda tua omnium oculis pandentur. Hæc si serio cogitaveris, contremises, et ab omni prorsus libidine abstinebis: *si Deum presentem et omnia videntem, homines judicaturum crediderimus, vix aut nunquam peccaremus* (s. Greg. in c. 16 Job.). Cum tentationes ad libidinosas provocantes sancti Hieronymi stimulabant animum, in memoriam revocabat vir sanctus novissimam et formidandam illam tubam, quæ omnes homines

ad terribilia Dei judicia vocare debet, hæcque cogitatione ab urgentibus quibusque tentationibus liberabatur. Recogita tu similiter tremendum extremi judicii diem: cum ad libidinosas te satanas, vel natura corrupta provocat, memorare, quod si ad pudenda declines, ea Deus in die judicii omnibus manifestabit, et hæc cogitatione præventus ab omni libidine facile abstinebis. *Deus te judicat*, ecce secundum motivum, quod te ab omni carnis immunditia avocare debet. *Deus te puniet*, ecce tertium.

III PARS.

Tertium motivum: Deus te puniet.

Variis suppliciis interdum Deus affecit luxuriosos etiam hoc sæculo: nonne enim propter luxuriæ peccatum, diluvio generali totum terrarum orbem inundavit? Nonne propter hoc peccatum, quatuor magnas urbes horrendo vastavit incendio? Nonne Her, et Onam, quod rem detestabilem fecissent, a Deo occisi sunt? Nonne filii Heli fornicarii in bello sunt perempti? Nonne alii multi propter infandum hoc peccatum variis suppliciis plexi sunt? Omnia tamen hujus mundi supplicia nihil sunt comparatione eorum, quibus impudicos Deus in alio mundo plectit: etenim nisi in presenti vita poenitentiam egerint, 1. eos Deus celesti beatitudine in æternum privabit; 2. eos æternis tartari ignibus adjudicabit.

1. Prima poena, eaque maxima, qua Deus impudicos in altera vita plectit, hæc est, quod eos æterna beatitudine privat. Hanc poenam ex parte Dei libidinosus promulgat divus Paulus, dicens: *hoc enim scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus non habet hæreditatem in regno Christi et Dei* (Eph. 5, 5). Æternam beatitudinem pollicetur Deus mundis corde: *beati mundo corde*; e contra, ut assertit D. Paulus, nullus fornicator, adulter nullus, nullusque impudicus, nisi poenitentiam egerit, partem habebit in regno celorum. Quod

confirmat apostolus iniquis; *manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, luxuria, et his similia, quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur* (Gal. 5, 19). Pensate, fratres, quam grave sit illud supplicium, quam durum erit impudicis æternæ beatitudinis regno privari pro volatili voluptate et pro momentaneis carnis deliciis! Refert Plutarchus, quod Lysimachus rex ab amplissimo hostium exercitu circumcinctus præ nimia, qua conflictabatur siti, hostibus se dedere, eorumque manibus se committere coactus sit: cui cum ad extinguendam sitim oblati esset aquæ scyphus, morore confectus, exclamavit: *dii boni! quam ob brevem voluptatem regnum amisi et ex rege me servum feci!* Ecce quid accidet libidinosis: hi jam ducunt in bonis dies suos, a voluptate in voluptatem migrant; post mortem vero celesti regno detrusi lugentes clamabunt: *quam ob brevem voluptatem regnum cælestis amisimus!* Heu! quam terribile tunc illis erit Dei visione privari, a sanctorum consortio arceri et cælestia regna in æternum perdere pro instantanea voluptate!

2. Hæc est prima pœna, qua Deus libidinosos in alio mundo plectet. Altera qua plectentur pœna, hæc est, quod Deus sempiternis tartari ignibus eos adjudicabit. Transibunt ab igne in ignem et quia in præsentia fedæ concupiscentiæ igne exarserunt, in futuro horrendis tartari ignibus in æternum cremabuntur et, ut loquitur Guericus Abbas, *decorabit eos ignis extremus infernalis, quem accenderunt per luxuriæ opera* (serm. de purif.). Hominis libidinosi cor fedo concupiscentiæ ardescit incendio; quod nisi vere poenitentia lacrymis modo extinguat, ab isto ad tartareum transibit incendium: *libidinosum enim hujus vitæ incendium ad tartaream fornacem tendit*. Unde sanctus Zeno formidandis istis verbis impudicos salutat: *valete adulteri detestabiles, ter, quaterque infelices, vos flamma expectat æterna*. Ecce, impudici, quo pergitis post mortem: non vos expectant immensa paradisi gaudia; æterna adibitis inferni incendia. Ibi plorabitis ut pueri; ibi vestras detestabimini impudicitias;

ibi desperantes mordebitis carnes vestras. Tunc dicetis, o infelices! Cur non credidimus concionatoribus, qui toties nos ad omni libidini abrenuntiandum sollicitarunt? Cur amore profano hanc creaturam tantopere dileximus? Cur non potius carnis mortificationi, quam momentaneis voluptatibus adhæsimus? Tunc clamabitis, dicentes; o ter, quater, milliesque infelices, qui pro instantanea voluptate æterna passuri sumus incendia! *cito præterit quod delectat et permanet sine fine quod cruciat* (Aug. tr. de hon. mulier. 3). O impudice, animo sæpe versa, quam durum, quam grave, quam intolerabile sit in tartareo rogo non una dumtaxat hora, non uno solum die, sed æternum cruciari recogita quam voraces sint hæc flammæ, quam vehementes hi ignes, in quibus æternum cruciandus manebis, si concupiscentiæ ignem in temetipso non extinguas. Ignem cum igne confer; et ut ignem concupiscentiæ in temetipso restinguas, gehennæ ignem crebro meditare: *Gehennæ ignem flammis libidinis oppone, ut ignis igne extinguatur* (Gryost. de rep. laps.). O libidinosè! oculis mentis tuæ sæpe obice tartareos ignes, serio considera, quam acerbi, quam perennes sint: ac tibimetipsi dic: nonne melius ad modicum tempus a libidinibus abstinere, quam in æternum ardere? Nonne melius et congruentius, quod hujus creature affectum præscindam; quod inordinatam et effrenatam hanc passionem comprimam; quod fetidum hunc libidinis ignem in corde meo restinguam, quam quod æternis tartari ignis cruciatibus me exponam? Dic sæpe tecum ipse: o quam volatiles et transitoriæ sunt carnis delicia! quam perennes vero inferni flammæ! Momentaneæ sunt carnis voluptates et æterni sicut inferni ignes: *momentaneum est quod delectat; æternum quod cruciat* (S. Greg. Mor. 1): ideo omni penitus libidini abrenuntio, ut æternos tartari ignes devitare valeam. O homo, omni certe libidini abrenuntiabis, si cogites, quod te Deus videat et quod te judicet; at ab omni libidine magis adhuc abhorrebis, si serio mente revolvas supplicia, quibus Deus libidinosos punit. Eos cælesti regno privat: quam grave hoc supplicium! eos inferni ignibus æternum cruciandos addicit: o supplicium formidandum et intolerabile! Timeite ergo

Deum videntem, timete Deum iudicantem, timete Deum punientem. Triplici hoc timore, quasi triplici clavo, animam, passiones et concupiscentias vestras configite. Ita timete, ut timor ille vos ab omni impudicitia arceat, et Deus amabit vos, fovebit vos, et in cœlesti regno vos coronabit. *Amen.*

DOMINICA DECIMAQUARTA POST PENTECOSTEN.

DE USURA.

Non potestis Deo servire et mammonæ (Matt. 6, 25).

Divitiarum servus est omnis avarus, qui plus quam par est, eas appetit, vel inique eas retinet; divitias namque quasi simulacra venerantur iisque misere serviunt avari: *avaritiam, quæ est simulacrorum servitus* (Coloss. 1, 5). Inter illos autem, quos avaros dicimus, ii magis divitiis servire videntur, qui per turpes usuras aliena diripiunt: etenim huiusmodi divitiarum servi simul et semel Deo et mammonæ servire non possunt; *non potestis Deo servire et mammonæ*. Usurarios illos Deus et Ecclesia, catholici et hæretici, fideles et infideles odio habent et condemnant; eosque damnabit quicumque malitiam illorum probe noverit: quæ tanta est, ut nullus avaro usurario nequior, nullus scelestior videatur: *avarus inter omnium criminum reos, nequiorem se invenire non potest, nihil est enim avaro scelestius* (S. Pet. Dam., ep. 2, 2). Quam magna sit usurariorum malitia, tota hac concione edocere pertentabimus. *Ave.*

Nihil suavius homini negotiis multis implicato, a creditoribus oppresso, aut gravem necessitatem patienti, quam reperire hominem, qui pecuniam etiam cum usuris repetendam mutuet; et ideo multi hominem usurarium, a quo mutuum acceperunt, *benefactorem, amicum et protectorem* vocant. Eum

appellant *benefactorem*, quia cum ab eo pecuniam, triticum, vel alia mutuo sumpserint, ab eo magnum beneficium accepisse credunt. Illum dicunt *amicum*, quia pecuniam ab eo mutuo acceptam, tamquam ingens veræ amicitiae signum inspiciunt. Illum tandem *protectorem* nominant, quia eo tempore quo ab aliis persecutionem patiebantur, ab eo pecunias acceperunt, quibus se a vexatoribus et oppugnatoribus liberarent. Falluntur sane, qui hominem usurarium, ut *benefactorem, amicum et protectorem* inspiciunt; pecunias enim mutat, non tam ut mutuatiorum necessitatibus occurrat, quam ut eos facultatibus spoliaret, utque illos prodant et opprimat. Unde ut hominis usurarii malitiam manifestemus, videamus quomodo etsi usurarius vocetur *benefactor, amicus et protector*, revera tamen 1. *est benefactor*, qui eos quibus benefacere videtur, facultatibus spoliat: 2. *est amicus*, qui eos quos diligere creditur, inique prodit: 3. *est protector*, qui eos quos protegere censetur, crudeliter opprimit.

I PARS.

Usurarius est benefactor, qui eos, quibus benefacere videtur, facultatibus spoliat.

Pietatis quamdam speciem præseferunt usurarii, seque *beneficos* proclamant, dicentes, quod spiritu charitatis magis quam spe lucri ad mutuum moveantur. Ast maligni potius, quam *benefici* hi dicendi sunt: nam usuris suis quidquid bonorum et facultatum mutuatariis superest, crudeliter auferunt et dum eorum calamitates sublevare et egestatem lenire videntur, illos facultatibus spoliant, eosque ad extremam egestatem redigunt. Unde divus Basilius sic hominem usurarium astatur: *officium tuum fuerat, hominis depressi egestatem lenire, consolari, sublevare; tu contra, potius eam auge, fructum ex homine destituto acquirens: veluti si medicus ad ægrotantes introgressus, loco restituendæ sanitatis, id quod eis virium restabat,*

aufferret (in Ps. 14). O malignos benefactores, qui illos erga quos se beneficos dicunt, facultatibus spoliant! Hæc sunt beneficia usurariorum, quos alloquens sanctus Ambrosius, ait: *talia sunt vestra beneficia: minus datis et plus exigitis. Talis humanitas, ut spoliatis etiam dum subvenitis* (ep. 70). Licet homines sint omnes ejusdem nature, omnes ab eodem primo parente oriundi, omnes ab eodem Christo redempti et omnes ab eodem Deo creati, ex iis tamen Deus alios voluit facultatibus abundare et alios penuriam pati. Utrumque fecit Dominus et divitem et pauperem: in diversa hac pauperum et divitum conditione lege sua Deus divites ligavit ad subveniendum pauperibus, voluitque ut superflua divitum essent patrimonium pauperum. O divites! vestra non sunt bona, quæ in domibus vestris superfluum; vestra non sunt, sed pauperum; eaque gravem necessitatem perferentibus largiri tenemini. Ad hoc sane tenentur divites; et tamen divites usurarii de danda pauperibus pecunia non cogitant, verum de mutuanda sub usuris; quod non est *dare*, potius est aliena artificiose auferre et eos quibus dare videntur, facultatibus, si quæ iis supersint, spoliare; *qui sub usuris mutuum dat, in prima quidem facie, sua videtur dare; revera autem sua non dat, sed alterius tollit* (hom. 11 in Matt. op. imp.). O portentuosum benefactorem, qui dum dare simulat, aliena rapit; eosque bonis spoliat, quibus benefacere videtur! Simulata hæc mutuatariorum facultatibus spoliant, dum iis benefacere videntur, mirabiliter explicat divus Bernardinus, dicens, quod quælibet res, quam mutuo dat usurarius, videtur habere dentes, quibus usurariorum beneficia, qui mutuatariorum bona rodit et comedit. *Usura, inquit, est inquietus cancer: quolibet enim die, quolibet hora et quolibet puncto et momento, pauperum substantiam fœnus usurarii rodit. Et quod mirabilis est, cuncta hominis usurarii bona dentes videntur habere: nummi etenim ejus dentes habent; similiter frumentum illius, quod ut ab hominibus comedatur factum est, dentes habet et cuncta illius bona dentes habent, quibus comedunt egenorum domos, vineas, vestes, denarios, segetes, arva et cuncta illorum bona consumunt. Ino, quod horribilius est, comedunt pauperum chri-*

stianorum carnes et ossa; proinde solet a quibusdam pauperibus lamentabiliter dici; heu me quia habeo ab usurario centum ducatos mutuo, qui mihi quotidie rodunt ossa. Hinc a quibusdam usura merito vocatur morsura; quia continue mordendo, consumit substantiam egenorum (serm. 44, de usur.); et sic tandem usurarii omnibus bonis spoliant eos, in quos se beneficos profitentur. Quod auctor operis imperfecti (1) similitudine fermenti egregie explicat, dicens: *sicut fermentum modicum quod mittitur in multam farinam, totam conspersionem corrumpit et trahit illam et facit illam totum fermentum; sic cum usura in domum alieujus intraverit, totam substantiam ejus ad se trahit et convertit in debitum* (hom. cit.). Ecce quid faciat denarii illi usurarii, quos mutuat fœnerator; hi denarii fiunt quasi quoddam fermentum, quod corrumpit, destruit et ad se trahit omnia mutuatarii bona; illa omnia convertit in usuras, quas accipit usurarius et sic mutuatarium bonis suis exiit. Alia similitudine ad idem explicandum et probandum utitur præfatus auctor ajens, quod cum usurarius mutuo dat sub specie beneficii, gratum aliquid venenum infundit, quod per omnia mutuatarii bona discurrit et illa convertit in debitum: *similis est pecunia usurarii morsui aspidis: percussus enim ab aspide, quasi delectatus pergit in somnum et per suavitatem soporis moritur. Sic et qui accipit sub usuris, pro tempore delectatur, quasi qui beneficium accipit. Sed sicut cœnenum aspidis latenter per omnia membra discurrit et corrumpit; sic usura per totas facultates ejus discurrit et convertit eas*

(1) Quoniam penes scriptores rerum ecclesiasticarum sæpe fit mentio hujus auctoris operis imperfecti, juverit brevem ejus notitiam exhibere. Est hic auctor incertus, qui vixit sæculo quinto vel sexto, et scripsit eruditum commentarium distributum in 54 homilias super 25 capita S. Matthæi deoptis quibusdam intermediis; unde nomen operis imperfecti. Antiquitas hæc homiliae censentur conscriptæ a Chrysostomo; at evideriter sive quoad stylum, sive quoad sententias longe distant ab auctore illo S. Doctoris eloquio; ad hæc ipse auctor operis imperfecti se prodit infectum Arianorum et Anomozorum labe, ideo caute legendus. N. E.

in debitum (hom. 14 in Matt.). Et sic per usuras ita spoliatur mutuatarii, ut nihil proprium iis remaneat; omnia eorum bona mutuantiibus fiant debita. Hugo cardinalis ait, pecuniam quam usurarii mutuo dant, esse quasi serpentem, qui omnes facultates mutuarii devorat. *Usurarii, inquit, sunt magi Pharaonis, qui virgas, sive baculos in serpentes converterunt. Sicut enim baculo sustentatur homo; ita mutuo sustentantur pauperes et pupilli, sed usurarii convertunt illud in serpentem usurae, quae eos devorat* (in Psal. 14). Cum usurarii pecunias mutant, videntur mutuatariis prestare baculum, quo sustententur; eis beneficium impendere videntur; verum hic baculus convertitur in serpentem, a quo devorantur omnia mutuatariorum bona, ita ut intra breve tempus bonis suis orhati et spoliati inveniantur. Ecce malitiam usurariorum, quae tanta est, ut cum beneficium prestare videantur, eos tamen quibus mutuo dant, pauperiores reddant, ad extremam redigant necessitatem, omnibusque facultatibus spolient. Si mutuatariis aliquis hortus, pratum aliquod, vel virgultum supererat, usurarius brevi ea omnia auferit; imo et conqueritur de illis quos facultatibus spoliatur, dicens, quod haec non sufficiant ad solvenda quae sibi sunt debita; quod injuriam patiatur et quod pro pecunia, quam libenter mutuo dedit, ad fundum sibi inutilem sumendum cogatur. O quam magna haec usurariorum malitia! quam magna etiam eorum erit poena! Nunquam enim vitam aeternam obtinebit usurarius, nisi restituat; aeterna morte morietur et supplicis sempiternis in inferno plectetur: *ad usuram dantem et amplius accipientem: numquid vivet? non vivet; cum universa haec detestanda fecerit, morietur* (Ezech. 18, 13). O usurarie, quam sub praetextu beneficii mutuasti, ut mutuarios spoliasses! Quam parum tibi proderunt omnia bona, quae inique coaccervasti, cum in inferno cremaberis! Euge detestare nunc malitiam tuam et ablata restitue, ut inferni supplicia vitare valeas. Cum autem magna sit usurarii malitia, eo quod illis, quibus bene facere videtur, facultates surripiat, magna etiam ejus est malitia, quia eos inique prodit, quorum se amicum dicit.

II PARS.

Usurarius est amicus, qui eos quos diligere creditur, inique prodit.

Homo usurarius, eorum, quibus pecunias mutuo dat, se amicum profitetur, multique eum verum amicum esse erronee credunt; quia cum necessitatem patiuntur, proprium illis marsupium aperit, illisque pecunias, cum fœnore restituendas, ad tempus libere mutat. Jamvero, o pessimum amicum! o proditorem et non amicum! Si tamen hunc amicum vocare liceat, dicendum, hunc esse amicum, qui eos quos diligere simulat, inique prodit. Ut enim ait D. Bernardinus, *usura proditio dici debet: quia sub pallio pietatis atque servitii, aliena praedatur*. Quemadmodum is, qui precibus victus, febricitanti, quem vehementissimus calor, sitisque nimia exagitat, vinum bibendum porrigit, exhilarat quidem aegrum brevi tempore, dum poculum exhaurit; at exinde paulo post acerbissimam et decuplo graviorem febrim misero parit; sic et qui pecuniam egeno sub fœnore commodat, ejus amicus esse videtur; est autem verus proditor dum necessitatem illius ita sublevat, ut calamitatem postea augeat: *usurarius videtur necessitati succurrere; ropera autem in majorem mittit necessitatem*. Sanctus Gregorius Nyssenus in praecleara illa oratione, quam adversus usurarios composuit, usurarios vere proditores esse ostendit, cum ait, eos sub praetextu amicitiae et necessitatis sublevandae, miserorum inopiam, curas et dolores augere: *opitulati, inquit, vertitur in hostem: non enim necessitatem patienti opem fert, ut ex illa qua premitur inopia, evadat; sed serit afflicto mala, nudum exuens, vulneratumque denovo vulnerans, cura curis accumulans, dolores doloribusque addens*. O malignum proditorem, qui cum pecunias mutat, mutuatariorum egestatem, curas et dolores non minuire intendit, imo augere. Usurarios, veros esse proditores manifestat et probat D. Bernardinus, eorumque mali-

tiam tantam esse dicit, ut et propinquos et alienos prodat. Quod, inquit, usurarius propinquos prodat, ipsa experientia manifestat; sæpius enim contingit, quod usurarius conspiciens proprium uterinum fratrem, aut alium attinentem sibi, pulchram habere domum, vel aliam aliquam possessionem plurimum gratam, tractus concupiscentia oculorum, subvenire nititur illi aliquo mutuo; quo quidem inito contractu, paulatim crescere permittit fœnus. Cumque fœnus excreverit, cernens, fratrem suum non posse sibi solvere debitum, accepta occasione, occulta cautela et quadam justitia simulata juridice domum, vel possessionem ingreditur et sic quasi inadvertenter fratrem suum illis possessionibus privat: ecce proditio impia in propinquos. In alienos autem hæc proditio clarius patet; nam comedendo et bibendo cum eis, molitur per usuram bona eorum rapere, more proditoris Judæ, qui cum Christo comedens et bibens, inimicis suis tradidit eum. Ecce varias usurariorum proditiones; quos proditores esse potissimum edocet S. Ambrosius, cum illos dæmoni similes dicit. Nostis, dæmonem esse proditorem, qui homines prodere et perdere indesinenter satagit. Præcipue vero in illos proditoris artem exercet, quando se transfiguratur in angelum lucis; tunc enim sub angeli boni specie, bona exterius suadere videtur, cum tamen nil nisi mala, hominumque ruinam et damnationem quaerat. Instar autem dæmonum, proditores sunt usurarii, hi enim ut hominum bona rapiant et ut illos ad egestatem redigant, se erga ipsos, bonos, beneficos et quasi angelos lucis exhibent. Divitiibus suadet usurarius, ut ludis vacent, conviviis se dedant, opulentam suppellectilem habeant et alias multas expensas vanas et inutiles faciant. Qui si pecunia indigere asserant, mox usurarius suam offert: *neganti se habere pecuniam, ingerunt suam, dicentes, utere ut tua* (S. Amb. de Tob. c. 6): ecce angelum lucis. Pauperibus etiam, quibus aliquid pratam, aliquis ager, vel aliqua domus superest, suadet usurarius, vel ut aliquid commercium suscipiant, vel ut aliquid acquirere pertentent, quod sine pecunia fieri nequeat: et cum respondent hi, se ad hæc negotia ineunda non habere pecuniam, mox usurarius suam eis offert: *neganti se habere*

pecuniam, ingerunt suam, dicentes: utere ut tua; ecce angelum lucis: ecce hominem qui exterius verus amicus videtur, revera proditor est illa suadendo et pecuniam offerendo non ut benefaciat, sed ut eos prodat, eorumque bona rapiat. *Intendit per usuram bona eorum rapere*. O quam magna hæc usurariorum malitia! O quam magna eorum etiam in inferno erit poena! Magna quidem erit, quia cum hominum benefactores se esse simulent, eos bonis spoliant: major adhuc erit, quia cum hominum amicos se esse fingant, eos decipiunt et proditorie bona eorum auferunt. Si enim in inferno graviter torqueantur hi, qui pecunias suas pauperibus necessitatem patientibus non dederunt, quanto magis usurarii, qui proditorie aliena rapuerunt? *si illi qui Christum esurientem non aluerunt, cum diabulo igni inextinguibili addicuntur, quanto supplicio afficiuntur hi, qui fame Christum necant, per id quod rapiunt?* (Crysost., or. de avar.). Certe gravissimum eorum erit supplicium; ac dum divitiis eorum in hoc mundo fruuntur hæredes, gravissimis ipsi in inferno torquebuntur suppliciis: *laboribus et facultatibus eorum fruuntur alii; ipsi vero in cruciaturis erunt et in malis extremis* (ib.). O usurarie, quid tibi proderit, si universum lucreris mandum, animæ vero tuæ detrimentum patiaris? Quid tibi proderit, multa coacervasse bona, et usuris tuis unius domum, alterius villam rapuisse, si his relictis, ad tartara graviter plectendus mittaris? Quid tibi proderit, in morte tua filius, nepotibus, vel amicis multas reliquisse facultates, si dum illi iis fruuntur, tu in inferno gravissime crucieris? O quam melius tibi fuisset, si nunquam natus esses, quam si æternis suppliciis addicaris? O quam melius tibi fuisset, in hoc mundo tua pauperibus erogasse et dirissimæ paupertatis incommoda pertulisse, quam aliena usuris rapuisse? O usurarie, hæc cogita, hæc serio mente revolve, et ut non graviter torquearis in inferno, pessimum usuræ spiritum in temetipso extingue; contractus usurarios quos in conclavi servas prompte conscinde, inique ablata propriis restitue dominis, in pauperes te liberalem exhibe, penitentiam age; et usurarii, vel potius proditoris pravis exercitationibus penitus abrenuntia. Sciendum vero quod dum

usurarii sunt amici, qui eos, quos diligere profitentur, inique produnt, *sunt etiam protectores qui eos, quos se protegere dicunt, crudeliter opprimunt.*

III PARS.

Usurarius est protector, qui eos, quos protegere censetur, crudeliter opprimis.

Eo hominum dementia venit, ut benignum, beneficium et protectorem vocent hominem usurarium, eo quod hominibus necessitatem patientibus, triticum, vinum, pecuniam, vel alia, cum usura repetenda mutuet. At protectoris nomine indignus est usurarius; tyranni potius, vel vexatoris nomen ei convenit; nam eos opprimit, quibus ad usuram mutuo dat; eosque ita opprimit, ut 1. *in servitutem redigat*; 2. *suffocet*; 3. *trucidet.*

1. Mutuatarios, quos protegere videntur, ita opprimunt et vexant usurarii ut eos ad diram servitutem redigant, illosque non solum debitores, verum et servos suos efficiant. Unde tanquam magnum et memorabile beneficium Dei erga Judæos ere prophætico prædicatur, quod eos ab usurarum servitute esset liberaturus: *ex usuris et iniquitate redimet animas eorum* (Ps. 71). Id est, ut explicat S. Ambrosius, *ex servitutis vinculo ereptos reddet libertati, quia usuræ inferunt servitutem.* Unde idem S. Ambrosius usurarios, qui usuras exigunt ab eo, qui pecuniam sibi mutuo dari petit, sic increpat: *Ille medicamentum querit, vos offertis venenum: panem implorat, gladium porrigitis: libertatem obsecrat, servitutem irrogatis* (de Tob. 4). O malignos protectores, qui eos quibus mutuo dant, sibi servos efficiunt, et qui tot habent servos, quot debitores. Eos quippe vexant, tanquam servos, illosque ita usurariis contractibus ligant, ut ab ipsorum manibus se extricare nequeant, ac veluti servi et diris vinculis constricti sub gravi illorum dominatione gemant. O gravem oppressionem? Ad hæc usurarii dum mutuatarios opprimunt eos in servitutem redigendo, *eos etiam*

opprimunt, quia illos suffocant, illosque ita gravant, ut illos nec respirare sinant.

2. Prohibet Deus creditoribus, ne usuris debitores opprimant. *Si pecuniam mutuum dederis populo meo pauperi, qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor, nec usuris opprimes* (Ex. 22, 25). In versione septuaginta Interpretum legitur: *si pecuniam fœneraveris orphano et pauperi, non suffocabis eum.* Quæ verba exponens D. Ambrosius, ait: *suffocare, id est, usuram imponere.* Et revera pauperes et alios quibus pecuniam ad usuram dederunt, ita vexant et suffocant usurarii, ut illos respirare non sinant. Eos enim continue premunt, et modo ab iis munera exigunt, modo annum redditum postulant, mox sortem importune petunt, mox iis intentant litem, apparitores et satellites mittunt, ut omnia, quæ in domibus eorum reperiuntur, violenter auferant: eos uno verbo ita vexant et opprimunt, ut suffocent, nec respirare sinant. In quo tales usurarii mihi similes videntur crudeli illi servo, qui cum invenisset unum ex conservis ipsi centum denarios debentem, ut cogeret illud ad modicum illud debitum persolvendum, *tenens, suffocabat eum, dicens: redde quod debes* (Matt. 18, 26). Sic se habere solent usurarii erga mutuatarios, cum enim aliquem ex debitoribus suis stricte usurariis contractibus ligatum et intricatum tenent, ita illum vexant, ut eum quasi suffocent, et apud hujusmodi usurarios unica hæc vox auditur, *redde quod debes.* Debitor voce humili et tristi accentu usurarium deprecatur, dicens: *patientiam habe in me et omnia reddam tibi*; respondit ille: *redde quod debes.* Debitor gemens orat usurarium, ut saltem misereatur familiæ suæ in extrema necessitate degentis; ille autem respondet, *redde quod debes.* Omnis expertus consilii debitor indurato creditori representat, dies esse malos et pecuniam ita raram, ut sibi impossibile sit habere, quo debitum persolvat; ast idem semper responsum audit, *redde quod debes.* Et velit nolit, possit vel nequeat, ut solvat necesse est; secus usurarius eum ita suffocabit, ut nec respirare permittat. O magnam usurarii malitiam! Postremo usurarius ita etiam mutuatarios opprimit, *ut si sic loqui fas sit, illos aliquo modo trucidet.*

3. *Usurarius*, inquit S. Bernardinus (serm. 44, a. 2), *est pauperum homicida*. Vere quidem eos ense, vel gladio non occidit; eos tamen trucidat, quia ab iis auferit quæ eis ad vitam sustentandam necessaria sunt; *usurarius est pauperum homicida, quia pauperi auferit vestimentum, calceamentum, domum, agrum, lectum, cibum, potum et omnem victum: et per consequens auferit eis vitam*. Dicunt sancti patres, quod hi occidunt pauperes, qui eos esurientes non pascunt; *si non pavisti, occidisti*. Quanto magis dicendum, quod eos trucident usurarii, cum non solum eos non pascant, verum et ab iis auferant quæ ad victum necessaria habent? Hi certe viri sanguinum et homicidæ dicendi, qui defraudant proximum et ab eo panem et alia ad victum necessaria auferunt: *panis egentium, vita pauperum est; qui defraudat illum, homo sanguinis est. Qui auferit in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum* (Eccli. 34, 25). O quantum ergo est usurariorum iniquitas, qui cum mutuatariorum protectores videantur, eos tamen ita opprimunt, ut illos in servitutum redigant, suffocent et occidant. Ipsi autem praegravis criminis rei maximas etiam penas dabunt in inferno, ubi cum hæredibus suis in æternum gravissima patientur tormenta, si inique per usuras ablata non restituant. In inferno, inquit S. Bernardinus, habitabunt, et dirissime cruciabuntur usurarii et eorum hæredes, qui aliena non restituerint; *ibi habitabunt et sibi invicem maledicent; dicit nempe pater filio cum eo insimul condemnato; maledictus tu sis, fili mi, quia propter te crucior his tormentis; fui enim usurarius, ne tu esses egenus; propter carnem tuam perdidisti animam meam; quia injuste te ditavi, me juste damnavi; ut tu esses in mundana consolatione, sum ego in æterna damnatione. O maledicite filii, ut quid unquam te genui! Utinam nunquam fuisses in mundo, ne ego essem in hoc tormento. Respondet filius patri; imo maledictus sis tu, pater mi, quia nisi me implicasses in tuis impiis lucris, nunc non essem in iis æternis tormentis. Quia nimis amasti me et te, quia non timuisti Deum pro te et pro me, ideo juste damnavit*

te et me. Idem faciunt uxores usurariorum maritis suis et quibuscumque propinquis; et econtra, si injuste participaverint impia lucra usuræ. O usurarie, non te decipiat vana divitiarum ambitio: non te seducat carnalis filiorum amor; si usuras acceperis libenter eas restitue, ut æterna inferni supplicia devitare et in celo æternum habitare merearis. Amen.

DOMINICA DECIMAQUINTA POST PENTECOSTEN.

DE OFFICIIS FILIORUM IN PARENTES.

Ecce defunctus offerebatur filius unicus matris suæ
(Luc. 7, 12).

Cum adolescentem, matris suæ filium unicum, ad sepulchrum hodie ferri intueor, mox in mentem venit, mortem quam celerime ad nos properare. Cum ad matrem afflictam, fentem et filii sui resurrectionem a Christo impetrantem me converti haud possum non admirari amorem parentum in filios et ingratitudinem filiorum, qui parentibus officia sua ex animo non impendunt. Videte, quid pro unico filio suo ista mater fecerit; ei bis vitam dedit, bisque mater ejus fuit: *primo*, cum eum genuit: *secundo*, cum amaris suis lachrymis resurrectionem illius a Christo impetravit. O quantis beneficiis matri adstrictus erat hic adolescens! o quanta pro tot beneficiis ei rependere tenebatur officia! O quantum etiam quilibet filius parentibus debitor est beneficiorum! Tantorum quidem, ut filii parentibus nunquam reddere possint æquivalens: *diis, parentibus et magistris non potest reddi æquale* (Aristot.). Filii idcirco prout possunt, sua parentibus officia rependere tenentur: ad quod ut illos hortemur, videamus, quæ filii parentibus præstare debeant officia. *Ave.*

Vult Deus, ut cuique quod suum est, fideliter reddamus: *Reddite ergo omnibus debita*; ac specialiter præcipit, ut sua parentibus filii officia impendant. Nec sine gravi ratione hoc a filiis Deus exigit. Ut enim, ait doctor Seraphicus, tria a parentibus beneficia accipiunt filii, esse scilicet, educationem et nutrimentum. Ab iis recipiunt esse: *pater generat filium*; ab illis habent educationem, *instruit; ipsum* et ab illis sumunt nutrimentum, *et nutrit ipsum*. Pro tribus autem his beneficiis, quæ a parentibus percipiunt filii, tria eis officia præstare tenentur, ut subdit sanctus Bonaventura, reverentiam scilicet, obedientiam et amorem. Filii parentibus debent 1. reverentiam: *honorem reverentia*; 2. obedientiam: *honorem obedientia*; 3. amorem: *honorem beneficentia*. Reverentia, obedientia et amor, en tria officia, quæ parentibus filii præstare debent.

I PARS.

Filii parentibus debent reverentiam.

Præclare dixit Seneca, quod sicut nivem esse candidam negari nequit, ita nec inficiari quisquam potest, honorandos esse parentes, cum hæc sit obligatio, quam in omnium filiorum cordibus natura inculpavit. Quid filios hac in parte natura doceat, non inquiram; id tantum asseram, filios ad reverentiam parentibus præstandam teneri, quia Deus præcipit, præmiat et punit. Deus 1. *præcipit* filiis, ut honorent parentes; 2. *præmiat* filios, qui parentes honorant; 3. *punit* filios, qui parentibus reverentiam non præstant.

1. In novo et in veteri Testamento filii præcipit Deus, ut parentes honorent. In novo hæc verba legimus: *Deus dixit: honora patrem et matrem*; et in veteri ista leguntur: *honora patrem et matrem tuam*. Ecce legem impositam, non a Solone, Lycurgo, vel aliis hujus mundi legislatoribus, sed ab ipso Deo, qui omnibus filiis præcipit ut parentes honorent:

ideo humiliter et religioso eos venerari, debitamque iis reverentiam præstare debent. Ut Lycurgus Lacedæmones ad leges, quas illis imposuerat, admittendas et servandas alliceret, iis suadere conatus est, a summo cælo descendisse et a Deo optimo maximo datas fuisse; probe sciens nullum motivum potentius et efficacius ad populos legibus datis subjiciendos, quam si a Deo factas et datas esso credant. Fingebat ille, leges suas a Deo manasse; non autem fingimus nos legem de honore parentum a Deo datam fuisse: certum enim, Deum præcipisse, ut filii parentibus reverentiam exhibeant, et ideo hanc legem accurate servare debent quique filii, cum a Deo sit. Ut protervi nonnulli filii a reverentia parentibus debita se liberare conentur, dicunt nonnunquam, patrem suum non fuisse sapientem, rebus domesticis non vacasse et suam dissipasse substantiam: dicunt etiam aliquando, patrem suum esse senem, ignarum, delirum, ad temporalia negotia gerenda minime idoneum et suæ salutis parum sollicitum. Jamvero, rebelles filii, audite vocem Dei, præcipientis, ut filii parentes honorent: *Honora patrem tuum et matrem tuam*. Non præcipit Deus, ut filii honorem solummodo parentes, cum sapientes, divites et benefici erunt; absolute omnibus filiis præcipit, ut parentibus reverentiam exhibeant. Quapropter sive parentes sint sapientes, sive insipientes, sive sint pauperes, sive divites, sive benigni, sive severi, eos filii semper venerari tenentur, quia Deus id præcipit. Honorate ergo parentes, quia Deus præcipit: honore quoque illos prosequimini, *quia Deus præmiat filios, qui parentes honorant*.

2. Omnes quidem legem suam custodientes magnis proculdubio in cælo præmiis Deus donavit; speciale vero etiam in præsens filii parentes colentibus mercedem promittit et impertitur, temporalis scilicet vitæ diuturnitatem: *honora*, inquit, *patrem tuum et matrem tuam, ut sis longævus super terram* (Exod. 20, 12); quasi dicat: si parentes haud honores, diu in hoc mundo non vives; si autem eos debite venereris, in premium reverentia, quam illis præstabis, vitam quam ab illis habes, diu possidebis. Hoc longævitatis premium, quasi lege quadam naturæ, filiis bene moratis competit: unde experimentis pluribus constat,

parentibus debitam detrectantes reverentiam non diu vivere; eos vero qui eos debite reverentur, tarde mori. Hoc idem primum, quod Deus filiis parentes honorantibus impertitur, æquitati etiam et rectæ rationi consonum demonstrat doctor Angelicus; æquum est, inquit ut qui accepti beneficii sunt memores, eo beneficio diu fruuntur: cumque filii parentes honore colendo, acceptæ ab iis vitæ grati sint et memores, æquum est, ut diu vitæ beneficio fruuntur. Ecce præmium speciale, quod Deus dat filiis, parentes honore debito prosequentibus. Aliud adhuc etiam in hac vita dat eis præmium: nimirum eos benedictionibus et in vita et in morte replet: *honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio ab eo et benedictio illius in novissimo maneat* (Ecl. 3, 10). In vita benedicit eos Deus in bonis naturæ, in bonis fortunæ, in bonis familiæ et in bonis gratiæ. In morte eos dono perseverantiæ remunerat et tandem hæc audire merentur verba; *venite benedicti patris mei, possideite paratum vobis regnum a constitutione mundi* (Matt. 25). O filii, parentes honorate, ut tanta consequi mereamini præmia; verum et illos honorate, quia Deus *severe punit filios, qui parentes non honorant.*

3. Filios protervos, qui parentes debito non prosequuntur honore, diris sæpe etiam in hoc mundo Deus plectit supplicii. Videte, quid acciderit Absaloni, qui David patri suo bellum indixerat; nonne in arbore suspensus ac tribus lanceis confossus interiiit? Mementote Cham, qui parenti fuit injuriosus et ipse et tota ejus progenies maledictioni subjacuit: *maledictus Chanaan, servus servorum erit fratribus suis* (Gen. 9). Nonne Ruben, quia patrem dedecorarat, juribus primogenituræ et paterna benedictione privatus est? Alia his similia, verum et terribiliora ingratis multis aliis filiis acciderunt: quid autem hæc omnia respectu ponarum, quibus plectentur in inferno? Heu, inquit sanctus Bernardinus, si Deus his qui debita officia extraneis non præstiterunt, dicturus sit: *descendite a me maledicti in ignem æternum* (Matt. 25), qua pœna afficiet filios, qui propriis parentibus debitam reverentiam denegarunt? Si Deus ita severus erit in die judicii his, qui ex-

straneis pietatis debita non solverunt, quanto magis iis, qui erga parentes impii extiterunt? Certe erga eos maxime severum se ostendet, ac gravissimis eos suppliciis plectet. Ideo parentes suos honorare tenentur filii, et ut Deo præcipienti parent, et ut promissa a Deo præmia obtineant, et ut supplicia declinent, quibus puniuntur filii, qui parentibus debitum honorem non impendunt. His quidem et innumeris aliis rationibus, parentes suos honorare debent filii: quam pauci tamen debito eos honore prosequuntur! Filii parentes suos venerari solent, quamdiu eos timent, vel ab iis bona temporalia expectant; cum majores, ac paternorum bonorum hæredes et possessores facti sunt, eos persæpe contemnunt, pro nihilo habent, et quasi onera importabilia respiciunt. O filii, semper et ubique parentes honorate. Filios hortatur Salomon, ut parentes verbo, opere et patientia sua venerentur. *In opere, et sermone, et omni patientia honora patrem tuum* (Ecl. 3, 9). O filii, honorate parentes operibus, primum semper eis locum dando, domesticos qui illos non venerantur corripiendo; ab iis consilium petendo, aliaque externa reverentiæ testimonia eis exhibendo: *in opere*. Eos etiam honorare debetis sermonibus vestris, alloquendo eos humiliter; nec aliquid verbum proferendo, quod eis officere, vel displicere possit: *in sermone*. Tandem parentes honorare debent filii patientia sua, infirmitatibus eorum compatiendo, correptiones et monita illorum benigne accipiendo: imo verba eorum, quamvis dura, patienter sustinendo. O filii, honorate parentes, in opere, in sermone, *et in patientia*. Denique filii parentibus *obedientiam præstare tenentur.*

II PARS.

Filii parentibus debent obedientiam.

Parentibus obedire debent filii in omnibus, quæ mala non sunt: *filii, obedite parentibus per omnia* (ad Coloss. 3). Jamvero filii parentibus specialiter obedire debent in his quæ spe-

ctant 1. Dei gloriam; 2. suam salutem; 3. œconomiam, seu rei familiaris administrationem.

1. Parentibus obedire debent filii in his, quæ ad Dei gloriam spectant: *filii*, inquit D. Paulus, *obedite parentibus* (Eph. 6, 5.); in quo iis obedire? In his quæ ad Dei gloriam spectant: *in Domino*. Filii parentibus obedire nunquam debent, si præcipiant eis ut furentur, pejerent, de inimicis vindictam sumant, aut alia hujusmodi faciant, quæ Dei gloriæ adversantur: sed iis obedire tenentur *in Domino*; quando scilicet, quæ præcipiunt, ad gloriam Dei pertinent. *Filii*, ait S. Hieronymus, *obedias patri; si te a vero Patre non separet* (s. Hier. *ad Furiam*): sciunt omnes, quod verus et primus Pater noster sit Deus; cum autem terrenus pater ea jubet, quæ a Deo nos separant, ejusque gloriæ contraria sunt, non ei obedire tenemur; tunc solummodo ei obedientiam præstare debemus cum ea jubet, quæ Deum non offendunt, ejusque honori et gloriæ non adversantur. Memoria dignum habemus exemplum in juvene illo Machabæo, de quo refert sacra Scriptura, quod suadente matre, ut pro gloria Dei mortem pateretur, durum hoc genitricis consilium strenue adimpleverit, et mortis acerbæ cruciatus constanter passus sit. O filii, inquit S. Hieronymus, *imitamini filium Machabæum, qui matri suadenti mortem obedit, et durum imperium gratanter agressus est (de honorand. parent.)*. O filii, quamquam parentes mortem pro Dei gloria obire præciperent, eis obedire quemque oporteret, sicut ille Machabæus: iis saltem obtemperate, cum minus dura pro Dei gloria adimplere jubent: eis obedite, cum prohibent, ne improborum consortio vos immisceatis: et cum sacris adstare, nec non alia quæ ad pietatem et ad Dei gloriam spectant, perficere imperant. *Insuper filii parentibus obedire tenentur in his quæ ad salutem spectant.*

2. *Filii*, inquit D. Paulus, *obedite parentibus per omnia*; seu, ut explicat Alexander Alensis, *per omnia quæ honesta sunt, et saluti vestræ consona*. Si parentes salutem contraria præciperent: si v. g. Deo puerum ad statum religiosum vocante, prohiberent parentes, non eis obtemperare teneretur filius;

quin vocati eos in monasterii foribus obvios conculcare deberet, ut Deo vocanti obediret: *si pater in limine jaceat: si mater ubera quibus te lactavit, ostendat; per calcatum perge patrem, per calcatum perge matrem et ad vexillum crucis evola* (s. Hier. ep. *ad Heliod.*). Sic loquitur S. Hieronymus, cujus verbis exponi potest locus ille sacræ Scripturæ, quo jubet Christus, ut parentes odio habeamus, declarans discipulum suum esse non posse eum, qui parentes non odit: *qui non odit patrem suum et matrem, non potest meus esse discipulus* (Luc. 14, 26). Vult enim Christus Dominus, ut parentibus non obediamus, sed potius eos odio habeamus et tanquam inimicos inspiciamus, cum contraria salutis præcipiunt; ipsis vero obtemperare tenemur, cum quæ salutem nostram prosunt, imperant: *debemus*, ait Doctor Seraphicus, *obtemperare parentibus in exercitatione actuum virtuosorum sive salubrium*. Vult Deus, ut quisque, quantum fas erit, proximi salutem consulat; *mandavit unicuique de proximo suo* (Eccli. 17); hæc cura parentibus potissimum incumbit respectu filiorum, quorum salutem invigilare tenentur, ac animam illorum Deo rationem reddere: idcirco cum ad hoc teneantur parentes, tenentur et filii iis obedire in iis quæ profectus spiritualis et salutis suæ sunt. Nec minore studio illis obedire tenentur in his, quæ ad œconomiam seu ad rei familiaris administrationem pertinent.

3. Parentes sunt filiorum suorum superiores et quasi prælati, quibus quasi superioribus et prælatis obedire debent filii. Non minus se extendit obedientiæ debitum in filiis, quam jus prælationis in parentibus. *Ad illa*, inquit Doctor Angelicus, *se extendit debitum obedientiæ, ad quæ se extendit jus prælationis*; jus autem prælationis in parentibus se extendit ad rei familiaris administrationem; etenim, ut ait idem Doctor Angelicus, paterfamilias est in domo, *sicut rex in regno*, et ideo sicut omnes regi subjecti ei obedire tenentur in his, quæ ad civilem regni administrationem spectant; ita et filii parentibus obedire tenentur in his, quæ ad rei familiaris administrationem attinent. Obedire debemus, inquit Alexander

Alensis, praelatis ecclesiasticis, magistratibus et parentibus: *prelati* quidem, cum nonnulla festa celebrare, crimina a reis perpetrata sub excommunicationis pœna revelare, et alia quæ juri eorum spirituali subsunt, facere præcipiunt. *Magistratibus*, in his quæ ad civilem et politicam disciplinam attinent. *Parentibus* vero, in his quæ ad domesticam disciplinam et rei familiaris administrationem spectant. Quod et confirmat Doctor Seraphicus, dicens: *debemus obtemperare parentibus in dispensationibus temporalium*. Et revera si famuli dominis obedire teneantur, quia quædam ab eis emolumenta percipiunt, cur parentibus obedire non teneantur filii, qui ab eis omne quod sunt, et omne quod habent, acceperunt? Eis quidem obedire tenentur, nec lex aliqua inveniri potest, nec ratio quædam adduci, qua a tali debito solvantur. Attamen quot filii et filiæ parentibus obedire recusant? Quot sunt, qui inordinata ducti passione contra parentum voluntatem nubunt? Quot habentur qui mandata eorum violant, sive ad Dei gloriam, sive ad propriam salutem, sive ad rei familiaris administrationem pertineant? O filii, parentibus obedite in his quæ Dei sunt, quæ vestræ salutis sunt, et quæ regimen domesticum attingunt. Scitote, filii, quod omnis potestas a Deo est, et quod necesse est, omnem hominem potestati superiori subditum esse: *omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit* (Rom. 13. 1): ideo cum Deus vos parentum potestati subdiderit, eis obtemperetis necesse est. O filii, diabolo, pravis propensionibus, tentationibus, et peccato resistite: verum parentibus cavete ne obsistatis, quin contra eis fideliter et humiliter obedire satagite. *Demum, filii debent parentes amare.*

III PARS.

Filiis parentibus debent amorem.

Deo primum cordis et amoris nostri debitores sumus; post Deum nullus est, quem ita diligere debeamus ut parentes nostros: *post Deum omnium Patrem, pater magis est diligendus* (S. Hier. comm. in c. 42 Ezech.). Norunt omnes, quod

fili ad parentes amandos teneantur *tum* ratione naturali, quæ hoc dicit: *tum* ipsa natura, quæ ad hoc inclinât: *tum* exemplo Christi, qui Josephum et Mariam summo amore prosecutus est: *tum* tandem lege divina, quæ eos ad parentum amorem adstringit. Ut autem filios ad parentes diligendos inducam, velim solummodo, ut inspiciant, quantus in ipsos fuerit parentum amor. Parentes enim eos amaverunt amore ardenti, patienti et benefico: vicissim filii, penitus humanitatis sensum exuerint, parentibus reddere debent amorem, eosque redamare tenentur 1. amore ardenti; 2. amore patienti; 3. amore benefico.

1. Probe adnotavit Alexander Alensis, nullam unquam ab hominibus legem fuisse factam, qua ad diligendos filios parentes adstringerentur. Hæc enim lex inutilis fuisset, cum parentes ex nativa propensione tam ardenti filios prosequantur amore, ut nullum affectum illo ardentiorum lex judicet: *Nullus affectus vincit paternum, nec etiam maternum* (L. cum furiosus, c. de cur. fur.). Quanto fervore filii a parentibus diligantur, patet ex hoc, quod sæpe filios magis quam seipso diligant: parentes enim persæpe videmus, qui ob filiorum amorem, quiete sibi necessaria, omni humano solatio, mundi voluptatibus, ac etiam iis quæ ad victum requiruntur, se privant ac sui quasi obliviscuntur. O quam fervidus hic parentum in filios amor. Quem adhuc ardentiorum agnosco ex hoc quod nonnunquam morti adjudicari optarent parentes, ut filios a morte liberarent. Cujus rei æterna dignum memoria exemplum nobis sacræ suppeditant paginæ in rege Davide. Norunt omnes quod illum dire insectatus esset ingratus filius Absalon: cum tamen benignus ille pater audivit, occisum fuisse Absalon, torrentem profudit lacrymarum, clamans: *fili mi Absalon: Absalon fili mi: quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te!* (2 Reg. 18, 33). Mori optasset David, ut filium a morte liberaret: quod et multi alii patres faciunt, qui mori cuperent, ut filios a morte præservarent. O quam ardentem a parentibus diliguntur filii! Quo quidem amore allici debent ad illos fervide redamandos et ad illis vicem reddendam: *fili, parentibus redde amoris vicem: sitque tibi grata vita ipsorum,*

quibus charior est vita tua, quam propria (S. Hier., *de hon. par.*). Amor, ut ait philosophorum princeps, *debet esse reciprocus*: ideo cum parentes diligant filios amore ardenti, debent et filii eos amare amore ardenti. Ad hæc filii debent etiam amare parentes amore patiente, *quia parentes eos amant amore patiente*.

2. Qui bene amat, gravia pro persona amata libenter patitur: quia veri amoris character est, quod sit patiens: *charitas patiens est* (1 Cor. 13, 4). Præclaro autem hoc character fulget parentum in filios amor, quos amant amore patienti: quanta enim in filiis et propter filios patiuntur parentes? Quanta passa est mater tua cum te peperit, cum te enutrivit? Quanta passus est pater tuus, ut te doceret, ut te educaret, ut facultates tibi compararet? Quot vigilias, quot labores, quot dolores uterque perpessus est, ut te in hoc mundo felicem redderet? Nullus ignorat, quam multa et quam gravia ob filiorum amorem pati soleant parentes. Propterea filii, omnino ingrati nisi sint, parentes redamare debent amore patiente, eisque vicem rependere tenentur. Accepta a parentibus amoris testimonia filii retribuere debent: *retribue illis, quomodo et illi tibi* (Eccli. 7, 30). Cum igitur parentes multa ob amorem filiorum passi sint, filii etiam suos amore patienti debent diligere parentes, ac quæcumque dura ab illis et propter illos perpeti. Quid enim magis insanum, iniquum magis, quam quod filius in parentibus et a parentibus nihil perferre velit? O filii, ne obliviscamini gravia quæque a parentibus perferenda in spiritu lenitatis et charitatis: hoc est debitum, quod ab infantia contraxistis. Cum enim hi tunc infirmitates vestras æquo animo passi sint, debetis et vos eis rependere vicem. Sicut infantia vestra infirmitates hi perpessi sunt, ita et senectutis eorum incommoda patienter vos perferre debetis: *foveatur parentum senectus et factis eorum vicissitudo reddatur* (S. Hier. ib.). De Ciconiis refert S. Ambrosius, quod parentes senes, nec volare valentes, in nido nutriant, eosque pennis nudatos, tegmine alarum suarum dulciter foveant. Ab irrationabilibus hisce animalibus discite, filii, parentibus senio confectis subvenire, eos fovere, eorumque tum animi, tum cor-

poris infirmitates in spiritu charitatis perferre. Eos amore patiente diligite, sicut et hi amore patiente dilexerunt vos. Simul etiam filii debent parentes amare amore benefico, *quia parentes amore eos benefico amaverunt*.

3. Quis dicat quanta amoris beneficia filiis impendant parentes? Quid non faciunt matres ut eos primis vite diebus et annis alant, et ab omnibus temporum injuriis incolumes custodiant? Quid non patres ut eis acquirant, quo nutriantur grandiores facti, et quo in sæculo feliciter vivant? Quid non agunt et patres et matres, ut eis bene sit, et ut eos honoribus et fortunæ bonis amplificent? Nunquam satis dici possent, quot beneficiis parentes filios suos afficiant. Filii autem tot ab iis beneficia percipientes, illos amore benefico diligere debent, iisque amoris benefici vicem rependere tenentur. Heu! si vult Christus, ut amore benefico diligamus inimicos; *benefacite his qui oderunt vos* (Matt. 5, 44), quanto magis vult, ut filii diligant parentes, a quibus tot amoris testimonia, totque beneficia perceperunt? *Exsolve filii quod debes*, inquit S. Hieronymus: quia parentes dilexerunt te amore benefico, debes eos et amore benefico diligere. Hoc debitum vere solvit quedam filia, de qua Plinius refert, quod *supplicii causa carceri inclusam matrem, cum impetrasset aditum a ianitore, semper exçussa, ne quid inferret cibi, deprehensa est uberibus suis alens*. Quo miraculo matri donata *salus filia pietate est*. Hoc debitum solvit filia Cimonis Ducis, quæ, ut narrat Valerius Maximus, patrem consimili fortuna affectum, parique custodie traditum, jam ultimæ senectutis velut infantem pectori suo admotum aluit. Hoc debitum solvunt et omnes pii filii: hi enim erga parentes se beneficos præbent, sicut et erga ipsos benefici exitere parentes. Quot tamen inhumanos et ingratos filios reperire est, qui parentes amore ardente, patiente et benefico non amant! Multi quidem eos amore ardente non amant; quin contra, frigide eos alloquuntur, frigide eos salutant, ut sæpe plura amoris sui testimonia uni famulo, ino et uni cani exhibeant, quam parentibus. Multi etiam amore patiente parentes non amant; quin contra, nec unicum debita correctionis

verbum audire, nec minimum incommodi ab his perpeti volunt. Multi tandem eos amore benefico non prosequuntur; quin contra, beneficia de necessitate salutis debita eis solvere recusant. O filii, audite Spiritum Sanctum, qui vos parricidas vocat, cum parentibus necessaria subtrahitis: *qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre, et dicit hoc non esse peccatum, homicida est* (Prov. 28, 24). O filii, qui parentes, ut famulos alitis, quique eis debita officia non impenditis, audite Spiritum Sanctum ore sanctorum Patrum Concilii III Turonensis dicentem: *ad se pertinentes non alere et vegetare, impium est et Deo odibile*. O quot impii filii! o quot ingrati filii, qui patres induunt ut famulos, nutriunt ut canes! o quot inhumani filii, qui quidem parentes senes non jugulant, ut facere solebant populi quidem barbari, de quibus D. Hieronymus: erga illos tamen ita dire et crudeliter se habent, ut non eos vivere patiantur, sed continue mori cogant! O filii, si quid adhuc vobis humanitatis superest, parentes humiliter honorate, iis obedite, eos diligit. Hoc si præstetis, debita eis officia impenditis; et Deus debitam filiis parentes religiose colentibus mercedem in cælo vobis tribuet. Amen.

DOMINICA DECIMASEXTA POST PENTECOSTEN.

DE AMBITIONE.

*Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas
in primo loco* (Luc. 14, 8).

Ambitionis virus ubique se diffundit, per omnia officia et gradus discurrit; neque solum magnates, qui aulas regias sequuntur, verum et sacerdotes, qui Dei obsequio consecrantur: imo et claustrales qui monasteriorum septis clauduntur, toxicat, et veneno suo nonnunquam interimit: *ambitionis vitium*

singulos occupat. Pessimum illud vitium in cælum olim ascenderat, ubi fastu ambitioso deliquerunt angeli. A cælo in paradysum terrestrem descendit, ubi protoparentes ambitioso divinitatis similitudine appetiere: nunc totum per orbem diffusa est ambitio, quæ non solum in regum, principum et aliorum magnatum cordibus residet, verum et in clericorum, monachorumque sinu aliquando dormitat: ibi sub umbra recubat, et sub vilibus vestibus se fraudulenter occultat. O infelix sæculum, in quo tam regulares, quam seculares primum locum ambiunt, ac altioribus dignitatibus inhiant! et quod pejus est, in quo tam mali et indigni, quam boni et digni ad eas studiosè anhelant: *ad dignitates*, inquit D. Eucherius Lugdunensis Antistes, *promiscue cum bonis mali ambitione conscendunt*. Ut tam subtili, tam exitioso, tamque universali malo occurramus viros ambitiosos nunc insectabimur. Ace.

Homo ambitiosus se prudentem credit, se justum arbitratur, seque felicem auspicatur. *Se prudentem*, alisque prudentiorem et sapienterem credit, et ideo iis præferri et præfici cupit. *Se justum*, alisque sanctiorem arbitratur, ed ideo iis præesse, et in virtutis exemplum proponi optat. *Se felicem* auspicatur, saltem si dignitates assequi possit, et ideo ad eas tanquam ad felicitatis suæ complementum adspirat et anhelat. Hæ sane sunt hominis ambitiosi cogitationes, qui tamen plurimum fallitur. *In eo* enim nulla est prudentia: aut si quædam in illo sit, non quidem hæc christiana et spiritualis, sed carnis et sanguinis prudentia est. *In eo* etiam si qua virtus et sanctitas, non vera et realis hæc est, sed ficta solum et apparens. *In eo* tandem si quæ sit felicitas, non solida et firma hæc est, at solum imaginaria et transitoria. Hæc omnia patebunt, cum probaverimus, virum ambitiosum non prudentem esse, sed stultum; non esse justum, sed malignum; non esse felicem, sed miserum et infelicem. Homo ambitiosus 1. stultus est; 2. malignus est; 3. infelix est.